

SOS voor GOK-leerlingen. De kracht van tutoring.

Ine Callebaut & Els Jansegers

Kinderen en jongeren van allochtone en/of sociaal-economisch minder begunstigde afkomst hebben niet dezelfde slaagkansen en doorstroommogelijkheden als hun autochtone leeftijdsgenoten. (Sante, 2009). Volgens recente krantenkoppen leven 140 000 Vlaamse kinderen in armoede (De Standaard, 10/05/2012). In Aalst¹ voldoen 18% van de leerlingen uit het basisonderwijs aan de GOK-indicatoren² (Gelijke Onderwijskansen).

Deze cijfers illustreren wat onderwijzers dagelijks ervaren: niet alle kinderen krijgen evenveel kansen. Studenten bachelor lager onderwijs ervaren tijdens hun stageperiode dat er een grote verscheidenheid is wat betreft de thuissituatie en achtergrond van de kinderen in hun klas. Zij merken dat het voor een aantal leerlingen niet evident is om huiswerk tijdig en goed te maken, om het te leren plannen, om zich te organiseren, om een gerichte studiekeuze te maken,...

Student tutoring, waarbij studenten uit het hoger onderwijs studieondersteuning bieden aan allochtone en/of kansarme leerlingen, wordt door het beleid gezien als een van de mogelijkheden om tegemoet te komen aan de kansenverschillen.

StudieOnderSteuning aan huis (SOS)

Op de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, campus Dirk Martens in Aalst, loopt al een aantal jaar het project StudieOnderSteuning aan huis (SOS). Studenten uit het tweede jaar bachelor lager onderwijs ondersteunen GOK-leerlingen thuis bij het plannen van hun schooltaken, het maken van huiswerk en het leren van lessen. Het project SOS wil kansarme leerlingen extra kansen geven en wil toekomstige leraren lager onderwijs diversiteit en multiculturaliteit laten ervaren.

In het academiejaar 2011-2012 trokken opnieuw 110 studenten naar evenveel GOK-leerlingen uit lagere scholen in de ruime omgeving van Aalst. Zij boden deze leerlingen individuele studieondersteuning aan huis. De lagere scholen en de hogeschool slaan op die manier de handen in elkaar en trachten via tutoring een bijdrage te leveren om de slaagkansen en de doorstroom van deze leerlingen te bevorderen.

Hoe verloopt SOS?

De zorgleerkracht heeft me op de hoogte gebracht van de thuissituatie en van de leermogelijkheden van Fama. De eerste ondersteuningssessie verliep onwennig. Veel plaats hadden we niet, Fama was erg verlegen en de communicatie met de ouders verliep stroef omwille van de andere thuistaal. Naarmate de sessies vorderden merkte ik een verbetering. Fama en ik vonden een plekje om altijd het huiswerk te maken en het schoolwerk te plannen. Fama wist na enkele sessies wat ik verwachtte van hem en wat hij

¹ Gegevens schooljaar 2004-2005 in www.ond.vlaanderen.be/.../Onderwijsplannen/OP_Aalst_2008.pdf

² http://www.steunpuntgok.be/over_steunpunt_gelijke_onderwijskansen/geschiedenis

Scholen kunnen studieondersteuning door een student aanvragen voor een GOK-leerling van de derde graad. Zo worden de scholen bekend die wensen mee te werken aan dit project en kunnen de studenten worden toegekend.

De school selecteert een leerling en brengt de student (tutor) in contact met de leerling (tutee) en zijn ouders. Er heeft een kennismakingsgesprek plaats tussen student, school, ouders en leerling. Daar worden de bedoeling en verwachtingen duidelijk uiteengezet.

Het project vraagt een groot engagement van student, school, ouders en leerling. Concreet biedt de student tien tot elf keer studieondersteuning aan huis, gespreid over het hele schooljaar. Hij begeleidt de leerling bij het lezen van de schoolagenda, leren plannen en maken van huiswerk, instuderen van lessen, de taalontwikkeling, ... Dit leren in een één-één-relatie biedt veiligheid bij de tutee waardoor hij voldoende hulp kan vragen en ook fouten durft maken. Een onzekere leerling ervaart zo beetje bij beetje dat hij iets kan en dat stimuleert hem. De tutor wordt vaak vertrouwenspersoon en rolmodel voor de tutee.

De klas- en zorgleerkracht van de leerling volgen de studieondersteuning op en bieden de student aanbevelingen en richtlijnen omtrent de ondersteuning.

Ook de ouders worden sterk betrokken in dit verhaal. De ouders en leerling ontvangen de student thuis. De student bespreekt zijn ondersteuningsaanbod met de ouders. Op die manier tracht hij de betrokkenheid van de ouders bij de schoolloopbaan van hun kind te verhogen.

De communicatie met de ouders verliep aanvankelijk niet gemakkelijk. Ze ontvingen mij altijd goed en waren dankbaar dat ik hun zoon wou helpen. Naar mijn mening begrepen ze niet altijd hoe ik Fama begeleidde. Ze knikten goedkeurend en lieten me vervolgens vertrekken. Na een aantal sessies werd mijn band met hen veel beter, ze toonden interesse en probeerden contact met mij te leggen. Ook Fama raakte gemotiveerd en leerde zijn werk beter plannen.

Hoe worden student-tutors ondersteund?

De studenten worden vanuit de hogeschool ondersteund bij dit project. Zij krijgen via infonamiddagen toelichting bij het project en worden door experts en ervaringsdeskundigen zoals de vzw Mensen voor Mensen (www.vierdewereldgroep.be), het Oost-Vlaams Diversiteitscentrum (www.ODiCe.be), de taalcoach van de stad Aalst en een ervaren zorgleerkracht voorbereid op het omgaan met kansarmoede en diversiteit. Ook belichten de coördinatoren van Leerpunt Zuid-Oost-Vlaanderen (www.basiseducatie.be/leerpuntzovl) en VTI-OKAN Aalst (onthaalklas anderstalige nieuwkomers) hun werking vanuit het perspectief van de studieondersteuning.

Tijdens reflectiemomenten onder begeleiding van lectoren uit de lerarenopleiding krijgen de studenten de kans ervaringen uit te wisselen en vragen voor te leggen.

Dit SOS-project wordt opgevolgd en bijgestuurd door een stuurgroep waarin verschillende actoren uit het veld vertegenwoordigd zijn: scholen uit de regio, CLB's, taalcoach stad Aalst, vzw Mensen voor Mensen, Odicé, het LOP, ...

De kracht van tutoring

Het project wordt door alle partijen als zeer zinvol ervaren. De studenten doen niet alleen pedagogisch-didactische ervaring op in het begeleiden van kansarme leerlingen. Ze oefenen ook het communiceren met ouders, klas- en zorgleerkracht, directie. Ze komen in contact met sociale,

economische, culturele diversiteit en verwerven inzichten in de mechanismen van achterstelling en uitsluiting. Door de intensieve begeleiding van de student worden studeervaardigheden en een goede studiehouding van de leerling ontwikkeld. Ook op het vlak van welbevinden en zelfbeeld heeft de studieondersteuning een positieve invloed. Ook ouders en scholen ervaren het project als positief. De interesse van scholen is groot. Elk jaar overtreft de aanvraag voor tutors het aanbod. Dezelfde conclusies komen ook naar voor in effectenstudies rond student tutoringprojecten (Sante, 2009). Tutoring biedt een meerwaarde zowel voor de tutees als voor de student tutors die hen ondersteunen. Het bevordert de studiemotivatie, het zelfvertrouwen en het zelfbeeld van de leerlingen. Bovendien leren leerlingen efficiënter studeren, dankzij de individuele begeleiding. Voor de tutors biedt deze aanpak een uitgelezen kans om meer sociaal-communicatieve en begeleidingsvaardigheden op te doen, krijgen ze een beter zicht op de invloed van het thuismilieu van leerlingen en leren ze omgaan met diversiteit in het onderwijs.

Het SOS-project tracht een bijdrage te leveren om de kwetsbare groep GOK-leerlingen meer kansen te bieden in het onderwijs. Deze groep die vaak geconfronteerd wordt met taal- en of leerachterstand, een minder gunstige gezins- of thuissituatie, een grote kloof tussen school- en thuismilieu, ... krijgt ondersteuning en begeleiding van studenten uit de lerarenopleiding. Het project wil ook studenten voorbereiden om in hun rol als leerkracht meer oog te hebben voor de diversiteit en voor de noden van GOK-leerlingen. De volgende getuigenis van een student-tutor spreekt daarbij voor zich: *De ervaring die ik opdeed tijdens SOS neem ik zeker mee naar mijn klas als toekomstig leerkracht. Ik stond namelijk voordien niet zo vaak stil bij de concrete achtergrond van leerlingen. (...) Het was een verrijking van mijn kijk op de leerlingen. Ik zag nu namelijk een concreet voorbeeld van hoe de achtergrond invloed kan hebben op schoolse prestaties van de leerlingen en ook op de sociaal-emotionele ontwikkeling.(...) In de toekomst wil ik graag aan het werk gaan in de sector van zorg en GOK. Ik zou heel graag een zorgleerkracht zijn en de problematiek van deze kinderen echt aanpakken.*

Indien u nog vragen hebt over het SOS-project, aarzel dan niet om contact op te nemen met els.jansegers@kahosl.be of ine.callebaut@kahosl.be.

In het schooljaar 2011-2012 wordt het SOS-project van KAHO Sint-Lieven gedeeltelijk gesubsidieerd door de Vlaamse Regering, die student tutoring in het onderwijs in Vlaanderen wil aanmoedigen. Op Campus Waas loopt een gelijkaardig tutoringproject.

Meer lezen?

Sante, E. e.a. (2009). Student tutoring: veel kansen in één. Over hoe tutoringprojecten een meerwaarde zijn voor tutees, maar ook voor student-tutors die de tutoring geven. Brussel: Koning Boudewijnstichting.

(<http://www.kbs-frb.be/publication.aspx?id=251866&LangType=2067>)

Van Keer, H. & De Backer, L. (2008). Tutors maken het verschil. Tutorings- en begeleidingsinitiatieven in het Vlaamse onderwijs. Belangrijkste resultaten van een onderzoek naar tutoring- en begeleidingsinitiatieven voor (allochtone) leerlingen in Vlaanderen.

(<http://www.kbs-frb.be/publication.aspx?id=229338&LangType=2067>)